

מצבי חולי 5
(שנה ד' סמסטר א')

שנה"ל תשע"ג 2012-2013

מרכזות הוראת הקורס:

דר' שרה שחף RN; PhD
קרול רביד RN; MA

תיאור הקורס:

קורס זה הינו המודולה החמישית והאחרונה בקוריקולום של "מצבי חולי" שהם בסיסי הידע הרפואי שהסיעוד נשען עליו. הקורס מהווה השלמה של סוגיות רפואיות ייחודיות. הקורס יינתן ע"י מרצים שונים המומחים בתחומם, שידגישו את האפידמיולוגיה של המצבים הנבחרים, את הקליניקה ואת ניהול הטיפול. בקורס 4 מדורים:

1. "תזונה הקלינית" - על תזונה ומניעת מחלות, למצבי חולי נפוצים, לחולים כרוניים ולחולים מורכבים.
2. "סוגיות בסוף החיים" - על מודעות אישית של המטפל בחולים הנוטים למות והידע הנוגע לטיפול בהם.
3. "סיעוד בקהילה" - משמעות התפיסה הקהילתית ותפקידיה בסיעוד כמשפיעים על בריאות הציבור.
4. "מיניות" - על מיניות האדם במצבי החיים שונים.

בהמשך- פירוט המטרות והתכנים של כל מדור ומדור.

דרישות קדם:

כל הקורסים של מצבי חולי 1-3

מבנה הקורס:

יום שני, 4 ש"ש החל מהשעה 10.15. שימו לב למערכת השעות בסוף הסילבוס: יש הבדל בין המחצית הראשונה של הסמסטר לשנייה!!!

סה"כ שעות הקורס: 56 שעות אקדמיות.

מתודולוגיה:

הרצאות פרונטאליות; הרצאות אינטראקטיביות, דיונים ולימוד עצמי.

הערכה:

בתום הסמסטר תיערך בחינה, בה תשולבנה שאלות מכל המדורים.

ציון עובר: 65 .

מטרות ותכנים על פי סדר הופעת המדורים במערכת השעות

סוגיות בסייעוד קהילתי- 12 שעות/ גב' נאוה זוארץ (RN ; MA)

בשנים האחרונות אנו עדים לשינויים העוברים על מערכת הבריאות כמו התייקרות שירותי בריאות, התפתחות טכנולוגית, שינויים דמוגרפים וקיצור בימי אשפוז. בעיות בריאות חריפות וכתוצאה מכך טופלו בעבר רק באשפוז, מטופלות כיום ברמת בטיחות גבוהה במסגרות שונות בקהילה. הערכות הקהילה למתן שירותים אלו, מחייבת הכנסת שינויים בתפקידים ובתחומי האחריות של כלל העוסקים במקצועות הבריאות. אחיות הקהילה נדרשות להכיר את מערך השירותים המורחבים בקהילה על מנת שתוכלנה להעניק טיפול סיעודי מורכב יותר בכל רמות המנע. הקורס יעסוק בפיתוח תפיסה קהילתית ויבחן את ההשלכות של מאפייני הקהילה על הבריאות.

תכני הקורס

- ❖ הגדרות קהילה, ומאפייניה.
 - ❖ הגדרות ותפקידי הסייעוד בקהילה ברמות המניעה השונות.
 - ❖ מבנה שירותי הבריאות בקהילה ואחריות משרד הבריאות וקופות החולים על בריאות הקהילה.
 - ❖ שירותי בריאות הקהילה: תחנה לבריאות המשפחה, מרפאה ראשונית, מרפאה משולבת, מרפאה מקצועית, מרפאת מתבגרים ויחידה להמשך טיפול.
 - ❖ שגרת חיסונים לאומית בתחנות לבריאות המשפחה, במסגרות חינוכיות ובקופות החולים.
 - ❖ רצף הטיפול במעגל החיים תוך שימת דגש על התפתחות תינוקות ופעוטות ובריאות מתבגרים.
 - ❖ עקרונות הטריאז' במרפאות הקהילה.
 - ❖ מדדי איכות ככלי לעשייה הסיעודית בקהילה ופרוטוקולים לרפואה מונעת.
 - ❖ ניהול הטיפול בחולים כרוניים מורכבים ועם ריבוי תרופות.
 - ❖ מפות טיפוליות
 - ❖ רצף טיפולי
- מקורות ספרות : מאמרים נוספים יימסרו בתחילת הסמסטר
 - אורקין, י. (2004). *בדיקות שגרה בתחנה לבריאות המשפחה: להשתנות או לחדול*. הרפואה, 143 (12): 875-873
 - אלוני-דגן, ג. (2005). *צו מניעה*. זמן הרפואה, 2 (18): 30-35,
 - בלשר, י. (2002). *לשלב בין רפואת הקהילה לבתי חולים*. זמן הרפואה, 5 : 5-6 .
 - * דונחין, מ. (2005). *אחריות לאומית לבריאות לאומית*. זמן הרפואה, 2 (18), 52-53.
 - הראל, ר. (2003) *הרפואה הקהילתית היא הנדבך הבסיסי*. זמן הרפואה, 2 (9), 22-27, 56.
 - טבנקין, ח. (מהדורה 2008). *המלצות כוח המשימה הישראלי בנושא קידום בריאות ורפואה מונעת*. איגוד רופאי המשפחה.
 - פרידמן, מ. (2002) *כשהחולה הופך ללקוח*. זמן הרפואה, 5: 18-25.

ספרות זו (פרט ל *) וחומרים נוספים נמצאים במאגר הידע שבאתר ההוראה המתקשבת:

- ❖ נוהל טיפול באשה הרה
- ❖ נוהל לטיפול מונע בתינוק ובפעוט
- ❖ תדריך חיסונים עדכני, יוני 2009
- ❖ הנחיות לבדיקות רפואה מונעת לקשישים בקהילה

✚ תזונה קלינית- 12 שעות / דר' גלית גולדזאק:

- ✚ (השיעורים יינתנו במחצית הראשונה של הסמסטר בין 14.15 - 15.45)
- פירמידת המזון; הסימון התזונתי, קצובת רכיבי מזון עפ"י גיל ומין; בניית תפריט אישי.
- הטיפול התזונתי ביל"ד, מחלות לב והיפרליפדימיה.
- טיפול תזונתי בסוכרת ובסינדרום המטבולי.
- הטיפול התזונתי בחולה הנפרולוגי ובחולים מורכבים.
- מערכת העיכול: הסיבים התזונתיים פרה ופרוביוטיקה; עצירות והטיפול בה.
- תרגול

מקורות

- רוזנברג אילנה (1996). תזונה פרי מחשבה. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. תל אביב.
- Mayo Clinic. Diet Manual. A Handbook of Nutrition Practices, 7th ed. Mayo foundation, 1994.
- Modern Nutrition in Health and Disease, 10th ed. Lippincott Williams & Wilkins, 2006.

✚ מיניות האדם במצבי חיים שונים- 16 שעות / גב' יפעת מקלר

הקורס יתמקד בהבנת מיניות האדם, מניעיו, רגשותיו והגורמים המעצבים את התנהגותו המינית. נדון במיניות במצבי חיים שונים הדורשים הסתגלות מחדשת מבחינה אישית, זוגית ומינית (לדוגמא: מיניות בצל התמודדות עם בעיות פרייון), ונתייחס למיניות חריגה כמו: התמכרות למין.

הרצאה 1-

- המניע לקיום יחסי מין
- הגורמים המעצבים את המיניות וההתנהגות המינית
- הגדרה של תפקוד מיני תקין
- הגדרה של ליקוי מיני
- סוגי הפרעות בתפקוד המיני

הרצאה 2-

- ההשלכות של בעיות פרייון על המיניות
- ההשלכות של הריון ולידה על המיניות

הרצאה 3-

- בגידה בחיי נישואין
- התמכרות למין

הרצאה 4-

- השלכות של גילוי עריות על המיניות
 - השלכות של מצבי חולי ונכות
- דין מסכם: המקום של אחים/אחיות מוסמכים בהתערבות בנושאים מיניים

ספרות מומלצת:

- ג'ואנידס, פ. וגרוס, ד. (2006) סקס עכשו- המדריך לתרבות מין למבוגרים. הוצאת בבל.
- גריי, ג. מאדים ונוגה בחדר המיטות. אור עם.
- גרפילד ברבר, ל. לעצמך- מיניות האישה. זמורה ביתן
- זילגמן, צ. וסלומון, ז. (2004) הסוד ושיברו- סוגיות בגילוי עריות. מרכז אדלר אוניברסיטת ת"א
- זינגר קפלן, ה. (1987) פז"מ (פליטת זרע מוקדמת) הוצאת סימן.
- מסטר, ו.ה., ג'ונסון, ו.א. וקולדני, ר.כ. (1987). מין ואהבה. תל אביב: זמורה ביתן.
- פרידמן, א. (1996) באה מאהבה- אינטימיות וכוח בזהות הנשית. קו אדום הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- פרל, א. (2006) אינטליגנציה ארוטית. הוצאת לאור.

סוגיות בסוף החיים - מ מבט מתחמק למבט מתעמק - 12 שעות / דר' גילי פלג
gillypel@bezeqint.net

רציונל הקורס ומטרותיו:

הרפואה המודרנית האריכה את תוחלת החיים ואת תקופת הגסיסה. שינויים אלו הובילו לקיומה של קבוצה הולכת וגדלה של אנשים הדורשת טיפול – אוכלוסיית הנוטים למות, וקיומם של אנשי מקצוע - הנדרשים לספק טיפול לאוכלוסייה זו. הגדלת הידע המקצועי ופיתוח המודעות האישית של המטפל, אודות הטיפול בחולה הנוטה למות, תסייע בשימור ובהעצמת כוחותיו של המטפל ובהתאמה תוכל לשפר את יכולתו להעניק טיפול ברמה גבוהה למטופליו.

מטרות הקורס:

א. הקניית ידע תיאורטי וקליני בנושא החולה הנוטה למות.
ב. הגדלת המודעות העצמית של איש הטיפול בנושאים הקשורים לטיפול בחולה הנוטה למות.

פירוט נושאי הלימוד בקורס וקריאה נלווית:

- **תנטולוגיה – תורת חקר המוות.**
- **תהליכי התייחסות למושג המוות - מעבר להווה.**
קריאה מומלצת:
קובלר-רוס א. (1969). *לחיות עם המוות*, פרק 1: על הפחד מפני מוות; פרק 2: גישות שונות על בעיית המוות והנוטים למות (עמ-35-10). צ'ריקובר מוציאים לאור בע"מ.
- **הפילוסופיה האקזיסטנציאליסטית ולוגותרפיה.**
קריאה מומלצת:
1. גוטמן ד. (1999). *לוגותרפיה למטפל - עבודה סוציאלית משמעותית*. עמ' 21-17, 36-37, 63-73. תל-אביב: הוצאת דיונון.
2. פרנקל, ו. (1970). *האדם מחפש משמעות, מבוא ללוגותרפיה*. תל אביב: הוצאת דביר.
3. אלבוים, מ. (1997). *ימי שלישי עם מורי - איש זקן איש צעיר ומשמעות החיים*. תל אביב: מטר.
- **המוות - מושג רב מימדי.**
קריאה מומלצת:
פלג, ג. וליכטנרטי, ר. (2010). עמדות כלפי מוות: השוואה בין אחיות לעובדות סוציאליות. ביטאון הסייעוד האונקולוגי, י"ט (1), אפריל, 14-22.
http://www.palliative.org.il/articles/pelleg_gilly.pdf
- **הגדרת החולה הנוטה למות**
- **חוק החולה הנוטה למות**
קריאת חובה:
1. חוק החולה הנוטה למות: **פרק א', פרק ג', פרק ד'**: סימן א', ב', ג', ד', ה', ו', **פרק ה'**: סימן א', ב'.
<http://www.health.gov.il/Download/pages/DOA0106.pdf>
- **הטיפול הפליאטיבי.**
קריאת חובה:
1. הגדרת ארגון הבריאות העולמי לטיפול פליאטיבי:
<http://www.who.int/cancer/palliative/definition/en>
2. הוראות חוזר מנכ"ל משרד הבריאות לטיפול פליאטיבי בישראל:
http://www.palliative.org.il/hospice_plan.asp

3. פתחי אבו רקייה, ר. (2010). טיפול פליאטיבי – לחיות עד המוות. *עדכונים קליניים לאחים ואחיות*, 1 (יוני), 12-13.

<http://www.ions.org.il/ImagesFck/Siud/file/sof%20a%20jaim/clinical%20news%201.pdf>

- **מיתת חסד (אותנייה)**

- **סוגיית אמירת האמת לחולה**

- **מסירת הודעות רפואיות קשות.**

קריאת חובה:

1. שוורץ, ת., לוי, א., רסין, מ., סילנר, ד. (2003). תפקיד המטפלים בבישור בשורות מרות - מנקודת ראות של חולים, רופאים ואחיות. *ביטאון הסייעוד האונקולוגי בישראל*, יד (3), 6-12.

<http://www.palliative.org.il/articles/schwartz.pdf>

2. וונדי, ח. ושטיין, ד. (2010). מסירת מידע קשה – תקשורת יעילה עם ילדים. *הרפואה*, 149 (5, מאי), 321-323.

3. דורון, מ., פסח, נ. ואלעד, פ. (2008). *מסירת בשורה מרה: עקרונות והנחיות. מדריך לעובדים סוציאליים ומטפלים במקצועות הבריאות*. המרכז ליישומים פסיכולוגיים מל"י. עמ' 22-15, 37-40.

קריאה מומלצת:

1. Buckman, R. (1992). *How to break bad news – A Guide for health-care professionals*. London: Papermac.

2. Baile WF, Buckman R, Lenzi R, Gloger G, Beale EA, Kudelka AP. (2000). SPIKES-A six-step protocol for delivering bad news: application to the patient with cancer. *Oncologist* 5, 302-311.

- **תיאוריות מרכזיות בתחום הגסיסה.**

קריאה מומלצת:

Glaser B.F., & Strauss, A.L. (1965). Temporal aspects of dying as a non-scheduled status passage. *American-Journal-of-Sociology*, 71(1), 48-59.

- **הפסקת טיפול קוראטיבי**

קריאת חובה:

לישפיץ אלכאוי, ר. (2006) דרכים להגברת התקווה בקרב חולים סופניים. *חברה ורווחה*, כד, 4 (דצמבר), 503-511.

http://www.ions.org.il/ImagesFck/Siud/file/sof%20a%20jaim/hope_06.pdf

- **תפיסת מוות בקרב ילדים.** (אם נספיק מבחינת זמנים)

קריאת חובה:

ויצטום, א. (2004). *נפש, אבל ושכול*. פרק ג': תפיסת המוות אצל ילדים, עמ' 27-36. ישראל: משרד הבטחון, ההוצאה לאור.

קריאה מומלצת:

סמילנסקי, ש. (1981). *תפיסת המוות בעיני ילדים*. חיפה: הוצאת אח.

קובלר-רוס, א. (2002). *המוות חשוב לחיים – החיים, המוות והחיים שלאחר המוות*. ירושלים: כתר הוצאה לאור והוצאת ערן אבני.

מערכת השיעורים במצבי חולי 5

ימי ב' בין 10-14

3.12.12	26.11.12	19.11.12	12.11.12	5.11.12	29.10.12	22.10.12	10.15-11.45
	נאווה זוארץ	נאווה זוארץ	נאווה זוארץ	נאווה זוארץ	נאווה זוארץ	נאווה זוארץ	
	סיעוד בקהילה VI	סיעוד בקהילה V	סיעוד בקהילה IV	סיעוד בקהילה III	סיעוד בקהילה II	סיעוד בקהילה I	
תזונה קלינית VII	תזונה קלינית VI	תזונה קלינית V	תזונה קלינית IV	תזונה קלינית III	תזונה קלינית II	תזונה קלינית I	14.15-15.45* (שימו לב לשינוי בשעה)

21.1.13	14.1.13	7.1.13	31.12.12	24.12.12	17.12.12	10.12.12	
גילי פלג סוגיות בסוף החיים V	גילי פלג סוגיות בסוף החיים III	יפעת מקלר מיניות VII	גילי פלג סוגיות בסוף החיים I	יפעת מקלר מיניות V	יפעת מקלר מיניות III	יפעת מקלר מיניות I	10.15- 11.45
גילי פלג סוגיות בסוף החיים VI	גילי פלג סוגיות בסוף החיים IV	יפעת מקלר מיניות VIII	גילי פלג סוגיות בסוף החיים II	יפעת מקלר מיניות VI	יפעת מקלר מיניות IV	יפעת מקלר מיניות II	12.15- 13.45

